Herstel

ALGEMEEN KATHOLIEK WEEKBLAD
UITGAVE VAN HET R. K. WERKLIEDENVERBOND IN NEDERLAND

21e Jrg. 24 MEI. No. 21 1940

REDACTIE-ADRES: DRIFT 10 - UTRECHT | ABONNEMENT FRANCO PER POST F 3,00 PER JAAR | ADMINISTRATIE: ONDIEP 6 - UTRECHT

Verder Voort!

Nadat, door de buitengewone omstandigheden, waarin ons land en volk, zij het gelukkig slechts korte tijd, verkeerden, het werk onzer beweging een ogenblik heeft gestagneerd, kon reeds vrij spoedig aan de afdelingen worden medegedeeld: doet zoveel mogelijk uw werk gewoon.

Een- en andermaal is overduidelijk gebleken, dat de autoriteiten er prijs op stellen, dat door ons allen er alles op wordt gezet om ons maatschappelijk leven zo goed mogelijk te doen functionneren.

Ons geschokte vaderland moet zo spoedig mogelijk worden hersteld.

Dat beroep, het behoeft nauwelijks te worden gezegd, vindt ook in de kringen onzer katholieke werknemersbeweging warme weerklank.

Er is de laatste jaren vruchtbaar overleg gegroeid tussen werkgevers- en werknemers-organisaties; niet onbelangrijke sociale wetten worden in gemeen overleg naar tevredenheid uitgevoerd. Die geest van samenwerking en eenheid kan en moet vooral in deze gewichtige tijd tot vruchtbare resultaten leiden; ons streven is immers gericht op een Nieuwe Gemeenschap !

Nodig is dan allereerst, dat organen, welke vele jaren deel uitmaakten van ons cultureel, ons sociaal en economisch leven, normaal blijven werken.

Dat geldt dus ook voor onze beweging.

Onze beweging moet haar volle medewerking verlenen bij de wederopbouw van hetgeen in materieel opzicht werd verstoord. Zij moet het hare ertoe bijdragen, dat de sociale verzekeringswetten, de Ziekte-, de Invaliditeits- en Ouderdomswet, de Ongevallenwetten, thans en in de toekomst behoorlijk worden uitgevoerd. De werkloosheidsverzekering, de werkverschaffing en steunverlening blijven, zo lang als nodig is, ook onze volle aandacht vragen. Dat geldt ook de volksgezondheid, waarbij wij allereerst denken aan ons prachtige sanatorium „Berg en Bos", waarin 450 patiënten liefde- en succesvolle verpleging vinden. Vervolgens moeten wij blijvend aandacht schenken aan instellingen als „Concordia", onze solide levensverzekering, aan onze Centrale Spaarbank, aan de overige instellingen, waarover de beweging beschikt.

Voor kort is besloten een Rust- en Vacantie-oord in het leven te roepen; de daarbij passende organisatie is reeds tot stand gebracht. Het is onze vurige wens zo spoedig mogelijk met de bouw van het oord te beginnen; alle voorbereidingen daartoe zijn gereed.

De betekenis van het ontwikkelingswerk kan bezwaarlijk worden onderschat en vraagt veler activiteit.

Alles bijeen doet ons zien, dat er veel aan gelegen is, dat onze beweging normaal blijft functionneren.

Welnu, het Verbondsbestuur vertrouwt er op, dat allereerst alle functionarissen opgewekt hun werkzaamheden zullen blijven vervullen, zich daarbij, natuurlijk, houdend aan de voorschriften, welke door de autoriteiten zijn en zullen worden gegeven. Ook op de ruim 200.000 leden en hun huisgenoten doen wij een warm beroep; laten ook zij met geest en hart zich wijden aan onze mooie zaak, de zaak van land en volk.

De wereld staat, hoe dan ook, voor grote gebeurtenissen.

Wij blijven onder alle omstandigheden op God vertrouwen.

Dat vertrouwen geeft, ook in ernstige tijden als wij thans beleven, het voor elk mensenleven onontbeerlijke optimisme.

Op een zonnewijzer in Alkmaar staat vermeld:
„Wie zonder zonne naar mij ziet,
Die krijgt van mij het antwoord niet."

Laten wij juist in deze tijd met blijmoedigheid naar Gods zonne kijken!

Het passende, het bevredigende antwoord zal ons dan niet worden onthouden !

Namens het Verbondsbestuur:
A. C. DE BRUIJN, voorzitter
J. A. SCHUTTE, secretaris.

Aan de besturen van de plaatselijke afdelingen der aangesloten bonden.

Waarde vrienden,

De Opperbevelhebber van Land- en Zeemacht heeft als hoogste vertegenwoordiger van het Nederlandse Regeringsgezag, tot het Nederlandse Volk het woord gericht en daarbij een beroep op ons allen gedaan om te doen, wat in ons vermogen ligt om het maatschappelijk leven in zijn geheel, dat door de oorlog is geschokt, weer op te bouwen.

Wij met onze katholieke arbeidersbeweging zullen aan die oproep gehoor geven en zetten, met inachtneming van de door de handhavers van het Gezag, nationaal en plaatselijk, gegeven en te geven verordeningen, de vervulling van onze taak weer voort.

Wij doen een beroep op onze plaatselijke besturen om insgelijks te handelen en de belangen van onze leden, hun gezinnen en het hele Nederlandse Volk te behartigen.

Met vertrouwen op God, Die ons ook in deze moeilijke omstandigheden helpen zal, gaan wij de toekomst tegemoet.

Blijkens door ons ontvangen inlichtingen zullen de getroffen regelingen ten aanzien van de werkloosheidsverzekering, de steunverlening en de kostwinnersvergoeding voor gemobiliseerden normaal blijven functionneren.

Wij delen u dit mede en verzoeken u ten aanzien van deze punten de werkzaamheden als vóór de oorlog voort te zetten.

Ook het werk van „Herwonnen Levenskracht", dat in tijden als deze gevaar loopt te verslappen, moet weer worden opgevat, zodat deze mooiste instelling van onze katholieke arbeidersbeweging het werk aan onze tuberculeuse leden en gezinsleden kan voortzetten. De omstandigheden dringen ertoe aan dit werk zelfs méér dan gewone aandacht te schenken.

Vriendelijk groetend,
Namens het bestuur:
A. C. DE BRUIJN, voorzitter.
J. A. SCHUTTE, secretaris.

Utrecht, 18 Mei 1940.

Kostwinnersvergoedingen

BURGEMEESTERS BEHOREN MET DE UITBETALING DOOR TE GAAN

Het departement van Defensie maakt in overeenstemming met den Duitsen bevelhebber in Nederland het volgende bekend:

De burgemeesters behoren met het uitbetalen van de kostwinnersvergoedingen door te gaan.

Veel personen, aan wie kostwinnersvergoeding is toegekend, bevinden zich thans in een andere gemeente dan waar zij vroeger vergoeding ontvingen. Dezen zullen zich veelal tot den burgemeester van hun verblijfplaats wenden om uitbetaling van vergoeding. De burgemeester kan daartoe overgaan, als belanghebbenden voldoende duidelijk maken dat zij recht op de vergoeding hebben. Hij dient dergelijke personen er op te wijzen, dat wie zich in deze aan oneerlijkheid of misbruik van vertrouwen schuldig maakt, streng gestraft kan worden. De burgemeester, die de uitbetaling doet, moet den burgemeester van de gemeente, waar de uitbetaling te voren plaats had, zodra mogelijk inlichten.

Ten aanzien van overledenen gaan de burgemeesters voorlopig veertien dagen door met het uitbetalen van vergoedingen aan de verwanten. Nadere voorzieningen kunnen spoedig worden verwacht.

Burgemeesters-comptabelen kunnen, voor zover nodig, geld ter goede rekening ontvangen. Andere burgemeesters kunnen op hun aanvraag een voorschot ontvangen van 90 percent van het bedrag, hetwelk door hen is uitbetaald en nog niet met het departement van Defensie is verrekend.

Aanmeldingsplicht voor werklozen

De secretaris-generaal van Sociale Zaken heeft per 16 Mei 1940 het volgende doen weten aan de besturen der gesubsidieerde verenigingen met werklozenkas:

„In de huidige omstandigheden zullen de leden van uw organisatie, die voor uitkering in aanmerking komen, wel niet in alle gevallen aan hun reglementaire verplichting inzake aanmelding hebben kunnen voldoen.

Ik zal er in verband hiermede geen bezwaar tegen maken, indien uitkering wordt verstrekt ook zonder dat aan de reglementaire bepalingen inzake de dagelijkse aanmelding volledig voldaan is, mits de betrokken leden uit de aard der zaak waar kunnen maken, dat zij inderdaad werkloos zijn geweest.

Het vorenstaande geldt te rekenen van 9 Mei 1940; terwijl deze regeling met het einde van deze week ophoudt, zodat te beginnen met de volgende week (20—25 Mei) slechts uitkering mag worden verstrekt, indien aan de reglementaire bepalingen inzake de dagelijkse aanmelding wordt voldaan."

De werklozenkassen

De directeur van de rijksdienst der Werkloosheidsverzekering en Arbeidsbemiddeling heeft aan de besturen der gesubsidieerde verenigingen met werklozenkas het volgende per 18 Mei 1940 medegedeeld:

„Als gevolg van de huidige tijdsomstandigheden treedt hier en daar ernstige werkloosheid op, die grote uitgaven voor de werklozenkassen met zich kan brengen.

Een aantal kassen zal genoodzaakt zijn, meer dan tot dusverre, de bestaande reserves aan te spreken. Voor zover direct moet worden beschikt over gelden, die bij 's Rijks schatkist zijn belegd, verzoek ik u, op de gewone wijze aan de Generale Thesaurie van het departement van Financiën uw daartoe strekkende aanvrage in te zenden. Gelijktijdig met deze aanvrage gelieve u mij een afschrift daarvan te zenden met, **in tweevoud** een opgave, waaruit blijkt op welke wijze het aangevraagde bedrag berekend is. In overleg met het departement van Financiën zal ik maatregelen treffen, dat de werklozenkassen zo spoedig mogelijk geholpen worden om aan werkloze leden de hun toekomende uitkeringen te kunnen verstrekken.

Mocht het zich onverhoopt laten aanzien, dat het vermogen van de werklozenkas niet toereikend zal zijn om de nodige uitkeringen te kunnen verstrekken, dan verzoek ik u **tijdig** met mij in overleg te treden, opdat nagegaan kan worden welke voorzieningen ter zake zullen kunnen worden getroffen."

Wij hopen Herstel volgende week wederom in een omvang van 8 of 12 pagina's te doen uitkomen.

Kampwerk voor jonge werklozen

GAAT OP OUDE VOET DOOR

De secretaris-generaal, waarnemend hoofd van het departement van Sociale Zaken, maakt bekend, dat de kampen voor mannelijke en vrouwelijke werkloze jeugd, de internaten voor dienstbodenopleiding, de centrale werkplaatsen, de vakcursussen en de werkobjecten voor jonge werklozen, alsmede de arbeid der jeugdregistratie, zo enigszins mogelijk, op de oude voet moeten worden voortgezet.

Indien zich ten aanzien van deze voortzetting moeilijkheden mochten voordoen, gelieven de organiserende instanties zich te wenden tot de betrokken afdeling van het departement van Sociale Zaken, Bezuidenhout 65, telefoon 's-Gravenhage V.V.V.

Sociale verzekering

UITVOERING WORDT ZOVEEL MOGELIJK GEWOON VOORTGEZET

Rijksverzekeringsbank, Raden van Arbeid, Centraal Beheer en Federatie van bedrijfsverenigingen maken bekend dat uitvoering van Ongevallenwet, Ziektewet, Invaliditeitswet en Vrijwillige Ouderdomsverzekering zoveel mogelijk gewoon wordt voortgezet. Dringend wordt verzocht zoveel mogelijk premieverplichtingen na te komen, opdat deze organen hunnerzijds hun taak kunnen vervullen.

Werkverruiming

ALLE OBJECTEN MOETEN MET KRACHT WORDEN VOORTGEZET

De directie van de rijksdienst voor de werkverruiming deelt mee aan alle gemeentebesturen, inspecteurs van die dienst, uitvoerende lichamen en verder allen, die hiermee te maken hebben, dat het noodzakelijk is, dat alle werkverruimingsobjecten, welke met loonsubsidie in uitvoering waren, met kracht worden voortgezet.

Aan de inspecteurs wordt opgedragen in samenwerking met de daarvoor in aanmerking komende autoriteiten eventuele vervoersmoeilijkheden naar bevind van zaken te regelen.

UIT DE PERS

Wij laten hieronder volgen enkele van de bekende drie-starretjes, welke de heer J. B. Vesters, hoofdredacteur van de Volkskrant, publiceerde gedurende de periode 15 Mei tot heden.

De strijd gestaakt

De Nederlandse weermacht heeft op last van den opperbevelhebber de strijd gestaakt.

De bittere noodzakelijkheid heeft hem tot dit harde besluit gedwongen.

„Vrijwel geheel aangewezen op eigen kracht" — aldus generaal Winkelman — waren wij niet in staat de strijd voort te zetten, waarin onze soldaten „bij duizenden" zijn gevallen.

De strijd was te ongelijk: „onze troepen stonden tegenover technische middelen, waartegen de grootste menselijke moed niet is opgewassen."

Niet alleen van de weermacht hebben duizenden het verzet met hun leven moeten betalen, de vernietigende bombardementen van het Duitse luchtwapen hebben — naar de mededeling van den opperbevelhebber — onder de burgerbevolking, onder vrouwen en kinderen, „talloze slachtoffers" gemaakt.

Rotterdam heeft gisteren, door de Duitse luchtmacht gebombardeerd, het droevig lot van de totale oorlog ondergaan; — Utrecht en andere grote bevolkingscentra hadden binnen zeer korte tijd dit lot met Rotterdam moeten delen.

Zo restte den opperbevelhebber niets dan de Nederlandse weermacht te gelasten, de wapens neer te leggen.

Ieder aanvaardt wat de opperbevelhebber getuigt: dat dit besluit hem onuitsprekelijk zwaar is gevallen.

Maar de volstrekt ongelijke strijd moest worden gestaakt, opdat niet nog meer onschuldige slachtoffers zouden vallen.

Het staken van de strijd brengt de bezetting van ons land door de Duitsers mee.

Wij hebben dit te ondergaan en te dragen.

En wij moeten dit in het belang van de bevolking en van het land zó doen, dat elke — dan noodlottige — botsing wordt voorkomen.

Wij moeten begrip en besef van de toestand tonen, al moge de toestand ons de allergrootst denkbare teleurstelling hebben gebracht.

Wij zijn verslagen, maar het vaderland leeft nog en is onsterfelijk.

Aan het vaderland moeten onze gedachten en daden blijven gewijd.

Leve het vaderland!

Terug naar de arbeid

Gisteren maakten de directies van de Nederlandse Dokmaatschappij en van de Nederlandse Scheepsbouwmaatschappij te Amsterdam bekend, dat zij verwachtten dat vandaag al hun werklieden op de gewone tijden op de werf aanwezig zouden zijn en aan het werk gaan.

Gisteren ook drong de opperbevelhebber er op aan, dat ieder in zijn beroep, werkkring of bedrijf rustig en ernstig zijn leven zou voortzetten.

Niet bij de pakken neerzitten mocht ons volk, maar allen, op welke plaats zij hun arbeid ook vinden, moeten er toe bijdragen het maatschappelijk leven in gang te houden.

Betere en ook noodzakelijker raad kan men aan ons volk niet geven.

Om allerlei redenen moeten wij tot de arbeid, en dus tot het gewone werk, terugkeren.

Het is nodig om het maatschappelijke en economische leven in stand te houden.

Wij zijn verarmd; wij zullen nog meer verarmen; elke dag in nietsdoen doorgebracht voegt aan de verarming toe.

Bovendien werkt stilstand van werk hier ontwrichtend op werk elders: het geheel wordt gedeerd als delen in nood verkeren, zoals het menselijk lichaam in zijn geheel nadeel ondervindt van elke kwetsing van een zijner delen.

De arbeid werkt verder kalmerend en leidt de geest af van de zorgen en moeilijkheden van het ogenblik en van morgen: wie niet aan de arbeid is piekert en blijft piekeren en haalt zich allerlei muizenissen in het hoofd, ziet niets anders dan zwarts en maakt zich zelf en zijn omgeving reddeloos overstuur.

Ledige mensen kunnen ook voor zich zelf gevaarlijke mensen zijn: zij zijn te veel op straat en laten zich soms dingen ontvallen, die ze niet zo kwaad bedoelen, maar die verkeerd verstaan of verergerd hun moeilijkheden kunnen berokkenen: niet alleen de muren hebben oren.

Er is geen beter voorbehoed- en geneesmiddel dan de arbeid.

Laten de werknemers thans vooral geen personeel ontslaan of hun bedrijf inkrimpen.

Wat in die richting mocht gebeuren zou het kwaad vergroten en de sociaal-economische ramp verergeren.

Het Nederlandse volk heeft in de wereld steeds te boek gestaan als een nijver volk.

Die indruk moge ook de Duitse overheid die hier gezag oefent verkrijgen.

Het Duitse volk is een volk van harde werkers: het zal het weten te waarderen, dat de Nederlanders, door geen tegenslag ter neer te slaan, door en in de arbeid aan het herstel van hun land werken.

Bezinning

Ons land heeft een eeuw lang in Europa niet anders dan vrede en — vergelijkenderwijs — voorspoed gekend.

In die eeuw hebben de meeste landen een periode doorgemaakt van staatkundige vorming of hervorming, van inwendige beroeringen en schokken, van ingrijpende wijzigingen in de regeringsstelsels.

Wijzen we op het tot stand komen der Italiaanse eenheid, op de stichting van het Duitse rijk, op het verbreken van alle banden van ondergeschiktheid der Balkan-staten aan het Osmaanse rijk.

Van de wereldoorlog en de daarop gevolgde noodlottige vrede met zijn versplintering der Donau-monarchie en reeksen van onrechtvaardige beslissingen, die de kiemen hebben gelegd voor de oorlog van vandaag, behoeven we niet te gewagen.

Terwijl rondom ons te midden van vuur en brand een nieuw Europa werd gevormd hebben wij een rustig bestaan kunnen leiden.

Onze staatsinstellingen waren hecht, de dynastie der Oranjes was populair, met name in de laatste halve eeuw; aan onze rustige staatkundige ontwikkeling zonder stoten of schokken scheen niets te ontbreken.

Wij waren een gelukkig volk.

We mochten meningsverschillen hebben, de politieke golven konden wel eens hoog opklotsen, in de grote zaken waren wij het eens: het vaderland ging ons boven alles, en het Huis van Oranje was in de volksstemming en het volksbesef als verankerd.

Thans eerst, in deze pijnlijke uren van beproeving, begrijpen wij ten volle hetgeen wij hebben bezeten en niet ten volle gewaardeerd.

Wie niets dan voorspoed heeft gekend gaat ten slotte menen dat die hem toekomt, tot tegen- en onspoed hem de ogen opent.

Wij hebben ons thans te bezinnen en te verootmoedigen.

Het laatste ook, en vooral: hebben wij niet te veel gemeend dat wij zelf en wij alleen de bouwers waren van onze welvaart, dat niets ons kon deren en dat wij de zaken voortreffelijk deden?

Thans heeft de vinger Gods ons geraakt.

Het is vandaag een week geleden dat de nachtelijke overval begon en de oorlogsfakkel ook over ons land werd ontstoken.

Wij zijn thans bezet gebied.

Voor God hebben wij ons te vernederen, allen, groten en kleinen; — is groot naar de wereldmaatstaf en nog meer naar goddelijke maatstaf gemeten, niet een zeer betrekkelijk begrip?

Bezinning vraagt de toestand van ons: bezinning en overleg en samenwerking om ons land door het donkere dal van het heden te voeren naar de hoogten, waar Gods zon majesteitelijk schijnt over de wereld.

Ingetogenheid

Wij moeten in deze dagen vooral werken en bidden.

Het eerste is nodig: een ledig volk is een gevaarlijk volk.

Er is bovendien zoveel te herstellen: de geslagen wonden moeten worden geheeld.

Ons tot God wenden is mede noodzakelijk.

Wij hebben het in het verleden te weinig gedaan, niet vurig genoeg ons hart tot God verheven en Zijn bijstand afgesmeekt.

Het oude o r a e t l a b o r a: bid en werk, dient weer in ere hersteld in alle klassen onzer samenleving.

Daarnaast moet onze uiterlijke houding in overeenstemming zijn met de zwaarte der tijdsomstandigheden en de ernst van het ogenblik.

Ingetogenheid wordt van ons verwacht.

Uitgelatenheid zou vloeken met de slagen die ons hebben getroffen; zou het vermoeden wekken als beseften wij niet welke ramp over ons is gekomen, welke smartelijke verliezen duizenden landgenoten hebben geleden.

Wij behoeven niet rond te lopen met lange gezichten, maar wij kunnen toch ook niet vrolijkheid veinzen nu ons vaderland zo zwaar is bezocht, of erger nog te verstaan geven dat wij ons daar niets van aantrekken.

Het leed van het vaderland is het leed van iederen oprechten vaderlander.

Ook moeten wij minder praten, ijdel praten.

Men zoekt afleiding in elkaars gesprekken, in een uitwisseling van gedachten, gissingen, critiek vaak ook.

Op dit punt in het bijzonder zij men voorzichtig.

Critiek is alleen geoorloofd als men van alle omstandigheden en van alle motieven volkomen op de hoogte is: hoe weinigen zijn zulks.

Bovendien: hoevelen zijn tot critiseren bevoegd?

Critiek kan naast onredelijk harteloos en zelfs misdadig zijn: wie kan aantonen dat de opperbevelhebber ontijdig of zonder goede gronden het bevel tot het staken der vijandelijkheden heeft gegeven?

Ook in het spreken betone men ingetogenheid.

Wij moeten de slag die ons land heeft getroffen met waardigheid dragen: zo alleen kunnen wij ons de achting van den tegenstander, die de dapperheid van ons leger heeft getoond te waarderen, verzekeren.

Werken, bidden en zwijgen is het parool voor deze tijd van beproeving.

Het onderwijs en de normalisering van het leven

Het onderwijs is en wordt hervat.

Dit is een goed en noodzakelijk element in de normalisering van het leven.

De jeugd op straat verwildert; de jeugd heel de dag in het gezin strekt tot last en stremt de gebruikelijke gang van zaken.

Dit is de negatieve ongewenste kant van het geval.

De positieve kant is, dat extra vrij van school fruikend is voor de goede gang van het onderricht, de lust tot leren dooft en de jeugd in de waan brengt dat het er nu met het onderwijs niet zó op aankomt.

Reeds uit het oogpunt van discipline moet zulk een opvatting worden tegengegaan: de school heeft haar onmisbare taak te vervullen.

De secretaris-generaal van Onderwijs heeft in zijn rondschrijven op de voorgrond gesteld, dat het onderwijs moet worden gegeven in waardige nationale geest en dat moet worden gewezen op de noodzakelijkheid tot strikte inachtneming van onze plichten tegenover de bezettende overheid.

Het eerste is een vaderlandse plicht, het tweede een plicht van staat.

Men ga vooral niet menen, dat de Nederlanders zich bij de Duitsers welgevalliger zouden maken indien ze hun Nederlanderschap zoveel mogelijk naar de achtergrond schoven, hun vaderlanderschap verloochenden en gevoelens huichelden die de hunne niet kunnen zijn: de Duitsers, zelf trots op hun D e u t s c h t u m, zouden er ons om verachten.

Het onderwijs worde en blijve daarom gekenmerkt door een nationale geest.

Een w a a r d i g e nationale geest, schrijft de secretaris-generaal.

Het woord w a a r d i g e is op z'n plaats: men vervalle niet in het uiterste van het chauvinisme.

Het zou vals en on-Nederlands en daarenboven uitdagend zijn.

Ook hier moet de gulden middenweg worden bewandeld.

Nederlands en nationaal, zonder tekortkoming aan de ene, zonder overdrijving aan de andere kant.

Ten aanzien van de hervatting van het onderwijs is de wenk gegeven, dat die zo nodig voorlopig zo eenvoudig mogelijk zij.

Bedoeld is blijkbaar, dat indien bij gebrek aan leerkrachten of schoolruimte de rooster niet ten volle kan worden gevolgd, men er van maken zal wat er van te maken is.

Dat is redelijk.

Maar wij zouden de wenk van eenvoud, minstens en aanvankelijk wat de lagere school betreft, een verdere strekking willen zien gegeven.

We zouden al de franje graag zien weggeknipt en het lager onderwijs een inslag zien krijgen op de practijk van het leven berustend.

De school en het leven staan te vaak ver van elkaar af, terwijl het leven op de school moet steunen.

In de toekomst die we tegengaan zal veel moeten worden gewijzigd; de school drage er haar aandeel toe bij.

Thermometeractie

ZONDAG 26 MEI
Stand van de Thermometer
16 CENT

ONS HUISHOUDEN

Nogmaals mais

Mevr. J. te E. schrijft naar aanleiding van het praatje over Maïs in „Herstel" No. 17, dat het haar niet duidelijk is of de daarin genoemde **suikermaïs** en **Cnal Coren of pofmaïs** twee verschillende maïssoorten zijn of twee verschillende namen voor dergelijke soort maïs.

Het vorige jaar nam ze een proef met halfrijpe **suikermaïs,** die niet helemaal naar wens verliep: het verwijderen der korrels uit de gekookte kolven bleek haast onmogelijk, daar de korrels eerder stuk gedrukt werden dan dat ze van de kolf loslieten.

Verder schrijft ze: „Als de korrels totaal droog zijn, zullen de schilletjes door verhitting niet meer verwijderd kunnen worden en vraagt ze: „Zou steriliseren nodig zijn of zou bewaring in de kolven de korrels lange tijd voldoende vochtig houden; hoe kunnen de kolven van „Cnal Coren" het best bewaard worden; onder welke naam is „Cnal Coren" in de zaadhandel verkrijgbaar?"

In No. 17 schreef ik, dat **suikermais** in **onrijpe** toestand geoogst wordt en **gekookt** op tafel verschijnt, maar dat **Cnal Coren** in Augustus **rijp** wordt, dat de geoogste kolven in de lucht **gedroogd** worden en dat deze droge maiskorrels in een pannetje **zonder** water (ook een gevlochte ijzeren zeef is bijzonder geschikt) **droog** verhit (gepoft) worden.

Suikermaïs en Cnal Coren zijn dus twee geheel verschillende producten, al zijn ze van dezelfde „kom-af," familie van elkaar. Ze staan ongeveer in dezelfde verhouding tot elkaar als een juttepeer tot een kleipeer: beide zijn **een soort** peren, maar de eerste is een fijne handpeer, ongeschikt om te stoven en de andere juist een beste stoofpeer, echter zonder waarde als tafelfruit. Ook voor appels en ander fruit geldt dit.

Suikermaïs wordt groen geoogst, de korrels moeten nog gedeeltelijk uit sap bestaan en het hardste deel ervan moet nog zó zacht zijn, dat de nagel er gemakkelijk in dóór dringt. Die toestand is ongeveer bereikt, als het witte pluimpje aan de top van de kolven bruin gaat worden. Suikermaïs wordt gaar gekookt in tien minuten (nooit een uur of langer koken, zoals wel aanbevolen wordt) en als **groente** gegeten. Ze wordt in het hete water opgedist en ieder krijgt een maïskolf. Men pikt (in verband met de hitte) een houtje in de uiteinden van de kolfspil en houdt deze met de vingers vast, smeert er wat boter overheen en knaagt er de korrels dan af, zoals dat in Zuid-Afrika en Amerika gewoonte is.

Met een lepel kan men de korrels van de kolf halen en ze dan stoven, maar dan doet zich vaak het door mevr. J. genoemde bezwaar voor, dat de zachte korrels stukgedrukt worden en veel voedingswaarde verloren gaat. Die voedingswaarde van suikermaïs is hoog; ze bevat — de naam zegt het al — een buitengewoon hoog suikergehalte, zó hoog, dat men in Cuba voor enige jaren er aan gedacht heeft, om de daar zo geweldige productie van suiker uit suikerriet, te gaan winnen uit suikermaïs, een plan, dat alleen — misschien tijdelijk — onuitgevoerd bleef, omdat de thans op het breken van het suikerriet ingerichte suikerfabrieken dan met geheel andere machines uitgerust moesten worden, wat een tè groot kapitaalverlies zou betekend hebben.

Suikermaïs is dus een seizoengroente; zijn de korrels te ver gerijpt, te hard geworden, dan kan men ze niet meer gekookt als groente eten en moet men ze laten doorrijpen. Ze is dan echter alleen geschikt voor graanvoeder voor dieren en **ze wordt nooit Cnal Coren.** Wèl kan men de jonge suikermaïskolven steriliseren, maar aangezien er maar enkele in een fles gaan, is dat niet voordelig.

Het zonder meer bewaren van afgesneden suikermaïskolven is onmogelijk, daar ze óf verdrogen óf schimmelen en rotten. Het best en smakelijkst zijn ze, wanneer ze geheel vers gesneden gebruikt worden.

In tegenstelling met suikermaïs is Cnal Coren géén seizoengroente, maar een graansoort, welke in rijpe toestand, als in September de stengel afsterft, geoogst wordt. De kolven met de volgroeide, harde korrels, worden dan ontdaan van de omgevende schutblaren en, vrij van regen en onbereikbaar voor muizen, zodanig opgehangen of op gaasrekken gelegd, dat de wind ze drogen kan. Men kan, om ze voor direct gebruik geschikt te maken, telkens enkele kolven bij de kachel drogen, maar in Mei—Juni na de oogst zijn de korrels ook buiten droog genoeg geworden om te poffen. De korrels kunnen dan door de wringer van de spil losgemaakt worden en, hetzij op een hoop uitgestort of in open graanzakken bewaard worden als ander graan. Maar hoe luchtiger en droger men de maïs bewaart, hoe minder kans er is op schimmel en ander bederf.

De bewaringsduur is dan bijna onbeperkt en dat vormt in deze onzekere tijd juist het aantrekkelijke van de pofmaïs, want ieder gezin dat dit jaar 100 m2 Cnal Coren verbouwt, heeft na September a.s. een voorraad reservegraan van 50 à 60 kg. De schilletjes van de gedroogde korrels kunnen inderdaad niet verwijderd worden, want hun aanwezigheid is onmisbaar om de maïskorrels tot „poffen" te brengen.

WILMA MÜNCH.

EVEN DUIZELEN

Het getal π (Pi)

Het is wel een eigenaardig intermezzo tussen de serie artikelen over onze hemellichamen. Het opschrift van dit artikel zal voor velen al duister zijn ofwel omdat hun op school opgedane kennis zich niet heeft uitgestrekt tot het terrein der meetkunde, ofwel omdat dit reeds zo lang is geleden, dat er hoogstens nog een vage herinnering is overgebleven.

Maar het is nu eenmaal zo dat een lezer er enkele inlichtingen over vraagt en om hem nu niet al te lang op het antwoord te laten wachten, achten we het beter de serie even te onderbreken om dit ongetwijfeld interessant thema even nader te bekijken.

De vraag om eens iets meer te vertellen over het geheimzinnige getal π is bij een der lezers opgekomen naar aanleiding van hetgeen wij schreven over de pyramiden der Egyptenaren. Uit het onderzoek der pyramiden is namelijk gebleken dat de oude Egyptenaren heel wat meer van wiskunde en sterrenkunde wisten dan men zo op het eerste gezicht zou vermoeden. Onder andere — en hier komen we dan in de buurt van de gestelde vraag — kenden zij blijkbaar de verhouding van de omtrek van een cirkel tot z'n straal of z'n diameter. En deze verhouding nu wordt uitgedrukt met de (Griekse) letter π. Vandaar dat we dus een nader onderzoek moeten gaan instellen naar die geheimzinnige π.

In een der artikelen over de pyramiden van Cheops schreven we dat uit de verhoudingen dezer pyramiden duidelijk blijkt dat de Egyptenaren het getal Pi kenden en dat wel vrij nauwkeurig. We zagen immers dat de vier zijden van de pyramide elk 232,805 meter als grondlijn hebben, terwijl de hoogte van de pyramide 148,208 meter bedraagt. Indien we nu de vier zijden van deze pyramide optellen krijgen we als omtrek 931,22 meter. Tweemaal de hoogte der pyramide bedraagt 296,416 meter. En nu is het merkwaardig dat, als men tweemaal de hoogte deelt op de omtrek der pyramide men als uitkomst krijgt 3,1416. En wie nu nog iets onthouden heeft van zijn op school opgedane wiskundekennis, zal in dit getal terugvinden het getal π. (Meestal werd op school de nog meer vereenvoudigde breuk $^{22}/_{7}$ gebruikt).

Dat we hier dit getal tot in vier decimalen nauwkeurig terugvinden, kan natuurlijk geen toeval zijn. De Egyptenaren zijn dus met het getal π bekend geweest.

Naar aanleiding hiervan nu stelt een lezer de vraag: de omtrek van een cirkel is $2\pi r$, dat wil zeggen tweemaal de straal of wel de diameter vermenigvuldigd met het getal π. Is π nu precies 3,1416, of is dit slechts bij benadering? En indien dit laatste het geval is, hoe is het dan precies? En hoe is men tot dit getal gekomen?

U ziet, lezer, een hele serie vragen, die overigens allemaal tot hetzelfde probleem zijn terug te brengen.

Het getal π komt dus — we zagen dat reeds — te pas bij het berekenen van de omtrek van een cirkel. Deze omtrek blijkt te zijn het dubbele van de straal vermenigvuldigd met het getal π. De straal van een cirkel is de afstand van het middelpunt tot een punt van de omtrek. Indien we de straal van een cirkel dus gemeten hebben, weten we onmiddellijk hoe groot de omtrek van die cirkel is, namelijk door 't dubbele van de straal te vermenigvuldigen met 3,1416.

Is nu 3,1416 precies de tiendelige breuk die de waarde van het getal π aangeeft? Neen. Dit is slechts bij benadering. Sterker. Hoever we het aantal decimalen achter de 3 ook zouden uitstrekken, nooit zouden we precies de waarde van π kunnen uitdrukken. Het getal π is namelijk onmeetbaar ofwel met een geijkte term: irrationeel.

JOHN BOYLE.

SCHAAKRUBRIEK

Correspondentieadres: Drs. Th. C. L. Kok, Assendelftstraat 17, Den Haag.

Het Staunton-Gambiet

Op verzoek van een onzer gemobiliseerde lezers bespreken wij ditmaal enkele varianten van het — overigens tamelijk weinig gespeelde — Staunton-gambiet.

Het bewuste gambiet kon pas gespeeld worden, als zwart na 1. **d2—d4** direct zijn toevlucht tot de Hollandse opening neemt: 1. ...., **f7—f5,** waarna wit met 2. **e2—e4** verder kan gaan. Meestal wordt deze opening evenwel vermeden door niet direct f5, doch eerst e6 en pas daarna f5 te spelen.

Zwart doet wel het verstandigste met het pionoffer aan de nemen; 2. ....., e6. 3. Pc3 immers bereikt wit een stellingvoordeel (men vergete niet, dat de zet f5 tenslotte voor zwart een kleine verzwakking betekent) zonder pionverlies. Zéér slecht is 2. ...., g6?? 3 ef5:, gf5:. 4. Dh5 mat.

Dus: 2....., **f5×e4.** 3. **Pb1—c3, Pg8—f6.** Foutief is 3. ...., d5 wegens 4. Dh5†, g6. 5. Dd5:. 4. **Lc1—g5!** Een sterke zet, die zwart direct in de zorgen zet. 4. ....., d5 immers gaat nog steeds niet, daar wit dan eerst op f6 afruilt en dan weer op h5 schaak geeft. Slecht is ook de poging om de loper met 4. ...., h6 te verjagen wegen 5. Lf6:, ef6:. 6. Dh5†, Ke7. 7. Lc4! enzovoort.

Zwart moet zijn pion in de steek laten en een tegenkans proberen met 4. ....., **c7—c6.** Gaat wit nu zijn geofferde pion terugveroveren, dan is het voor de tegenpartij niet zo moeilijk een gelijk spel te bereiken: 5. **Lg5×f6, e7×f6.** 6. **Pc3×e4, d7—d5.** 7. **Pe4—g3, Lf8—d6.** 8. **Lf1—d3,** 0—0 en zwart kan zijn spel gemakkelijk ontwikkelen, zij het dan ook, dat hij een tikje in het defensief is.

Nog beter dan 6 ...., d5 is de zet 6 ...., **Dd8—b6!** (zie diagram no. 245). Hierdoor wordt wit in zijn zwakke zijde aangetast. Na het verdwijnen van zijn dameloper is namelijk pion b2 zwak geworden, terwijl bovendien een schaak op b4 tot de mogelijkheden gaat behoren. Na 7. Tb1 verliest wit de a-pion: 7. ...., Da5†. 8. Pc3 (dekt a2), Lb4. 9. Pge2, Da2: enz. Na 7. b3 kan de zet 7. ....., d5 met meer succes plaats hebben. De onaangename dreiging Lb4 dwingt wit namelijk tot 8. Pc3 met het vervolg 8. ...., Lb4. 9. Pge2, c5! 10. dc5:? (iets beter is 10. a3, La5. 11. b4, cb4:. 12. ab4:, Lb4:.) 10. ...., Dc5:. 11. Dd2, d4 en zwart wint een stuk; Pc3 staat driemaal aangevallen en slechts tweemaal gedekt, terwijl het noch weggespeeld kan worden (wegens Ld2:†), noch een derde maal gedekt kan worden. Ook 12. Dd4:, Dd4:. 13. Pd4:, Lc3:† is slecht voor wit.

nr. 245

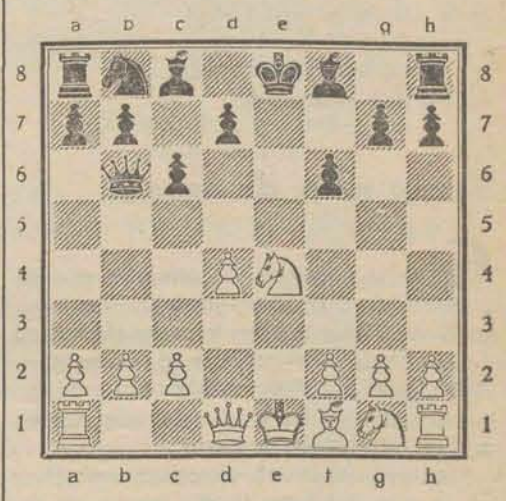

Stelling na 6 .... Db6

Men kan evenwel in de diagramstelling nog een andere zet beproeven namelijk: 7. Dd1—e2! Zwart kan nu zowel pion d4 als pion b2 nemen, waartegenover wit de mogelijkheid heeft tot open schaak door middel van Pe4. Wil men dit met 7 ...., Le7 voorkomen, dan dekt wit beide pionnen door lang te rocheren. Interessant is de variant. 7. ....., **Db6×b2.** 8. **Pe4—d6†, Ke8—d8.** 9. **De2—e8†** (9. Pf7†?, Kc7. 10. Ph8:, Lb4†!). 9. ...., **Kd8—c7.** 10. **Dd8×c8, Kc7×d6.** 11. **Ta1—d1, g7—g6!** (dreigt damewinst door Lg7). 12. **Dc8—e8** (op Dd8? volgt eerst Dc3† om veld a5 te dekken en daarna Lg7). 12. ...., **Kd6—c7!** eventueel gevolgd door 13. ...., **Lf8—b4†** met gewonnen spel voor zwart.

(Wordt vervolgd).

Nu zijn uw belangen als verbruiker in gevaar!

DAAROM NU

lid geworden van de verbruikscoöperatie

Prima bedening!
Eerste klas kwaliteit! en ...
de belangen van de leden
OP DE EERSTE PLAATS!

R. K. Coöperatieve Verbruiksvereniging

HET ANKER u.a.

Kruisstr. 54 · L. Vrouweplein 1

TILBURG

Gebruikt bij Uw ontbijt steeds

A.H.O.
GLORIA KOEK

Neemt proef met onze andere
A.H.O.-ARTIKELEN

Fa. A. HUYBREGTS-OOMS
Emmastraat 35
TILBURG

Moeder is verheugd en blijde:
Kindjelief is uit haar lijden,
Vader is niet langer boos,
Dank zij Hoofd Eau de Cologne van J.Bijloos

Het hoofdzuiveringsmiddel bij uitnemendheid

Resultaat zie hierboven

Mag in geen enkel gezin ontbreken

FABRIKAAT

J. BIJLOOS

Ruychaverstraat 25-27
DEN HAAG
SINDS 1878
ALOM VERKRIJGBAAR